

Natalia Stancu

Revansa faptei bune

Stagiunea în curs ne-a adus pe afișe mai multe piese ale lui *Mario Vargas Llosa*, fapt la care a contribuit, probabil, atât prestigiul scriitorului, cât și volumul de teatru apărut la Editura „Curtea Veche”.

După *Domnișoara din Tacna* – la Pitești, după *Kathie și hipopotamul* – la Buzău, iată, acum, **La Chunga**. O premieră absolută a Teatrului „Sică Alexandrescu” din Brașov. Spectacolul, de ținută, care atestă o lectură inteligentă a textului, este regizat cu subtilitate și profesionalism de către Cristian Dumitru (scenografia fiind semnată de Axenti Marfa).

La Chunga, în Sala Studio de la Brașov, începe prin a sugera o atmosferă specifică atât universului sud-american cât și cărților celebrului scriitor peruan.

...Acorduri de chitară... De afară răbufnesc ecouri ale petrecerilor dezlănțuite și sordide din „Casa Verde”, faimos bordel din Piura. În barul ținut de Chunga, lumina e puțină și tonusul vital – anemic. Domină o stare de sufocare specifică provinciei și unei lumi „sărace, marginalizate și ignorante”. Eroii își pierd vremea amestecând berea cu whisky-ul și angajând nesfârșite partide de cărți și de zaruri. În aburii alcoolului înfloresc utopii. Unul visează o afacere (sordidă) care să-l îmbogățească. Altul o făptură-icoană a tinereții și frumuseții. Și, sub același semn al irepresibilei dorințe de evadare, cu toții se gândesc obsesiv la ciudata dispariție din oraș a lui Meche, până atunci „sclavă” a lui José, și la ceea ce s-a întâmplat între Chunga și Meche, într-o noapte greu de uitat.

Imaginând convingător scenele „de gen”, dar evitând miza pe pitoresc – montarea insistă pe stările provocate de fatalitatea condiției umane, de excesul temperamental sau de neșansa destinului individual. „Povestea” – poveștile la care ilustrul prozator ține atât de mult – ni se transmite coerent, păstrându-se mereu și elementul enigmatic necesar. Remarcăm o inspirată înlănțuire și ritmicitate a scenelor, a alternării planurilor spațiale și mai ales temporale. (Și aici, experiența de cineast a regizorului își spune cuvântul).

Identificăm mai ales, în lectura pătrunzătoare a lui Cristian Dumitru, acea „rafinată totalitate umană a acțiunilor și a viselor, a faptelor și a plâsmuirilor” la care aspiră Llosa.

Spectacolul ne amintește idealul declarat al viziunii autorului: „Personajele sunt, în același timp, ele însele și nălucile lor, ființe în carne și oase ca destine condiționate de limitări foarte precise [...], dar și spirite cărora, fără îndoială, dincolo de monotonia existenței lor, le rămâne mereu posibilitatea unei relative eliberări, care nu este alta decât recursul la fantezie, atribut al omenescului prin excelență. Nu e vorba decât de un gen de teatru care să joace până la capăt teatralitatea, aptitudinea omenească de a se preface, de a se multiplica, în funcție de situații, în personalități diferite de cea a propriei persoane. Personajele, în acele scene în care își trăiesc visele, trebuie să se întruchipeze pe ele însele, dublându-se aidoma actorilor care se dedublează atunci când intră în scenă, sau așa cum se dedublează mental bărbații și femeile, atunci când apelează la imaginație pentru a-și îmbunătăți existența, însușindu-și în mod iluzoriu stările de care viața reală îi privează sau îi sărăcește”.

Virginia Itta MARCU

Foto: Stelian GRĂJDUAN

La Chunga, această întruchipare a mitului salvator al femeii – înger decăzut (atât de des întâlnit în literatura rusă și în cea sud-americană, și atât de drag lui Llosa) pare a fi fost scrisă anume pentru Virginia Itta Marcu. În noua și minunata sa creație – Virginia Itta Marcu conferă eroinei, încă de la început, o electrizantă prezență și greutate. Chipul ei „de piatră”, ținuta ei voit bărbătoasă și rigidă, izolarea, singurătatea ei mândră și afixat distantă, apoi replicile ei dure – trădează, deopotrivă, control al trăirilor, stare de veghe, tensiune a vieții interioare intense și o nelămurită așteptare. Secretul ascendenței, ba chiar al autorității ei evidente asupra celorlalți (chiar atunci când ei doresc să o insulte sau să o umilească) rămâne multă vreme o taină. Iar dezlegarea acestei taine – se va întrezări în final. Enigma ține de suferință, și de respectul pe care chiar și mizerabilii printre care Chunga trăiește, îl au pentru alți umiliți ai soartei. Enigma ține de libertatea pe care experiența dureroasă a acestei femei i-a dat-o, într-o societate în care suratele ei sunt sclave ale familiei sau chiar sclave sexuale. Și mai ține de o tulburătoare voință de a fi, măcar odată, pentru o altă femeie, o zână bună, care să-i deschidă ochii și să o ajute să evadeze.

Un rol important îi revine lui și Vlad Jipa, care propune, în *José*, o compoziție atentă la situații și la posibila diferență dintre mască și chipul real al personajelor. Dominanta jocului lui Jipa este afișarea siguranței, a trufiei glumeț obscene, a orgoliilor de macho, de „Don Juan al periferiei” și „rege al proxeneților”, cuceritor și prin „papagal”. Dincolo de un neisprăvit oarecare, Jipa lasă însă să se întrevadă când un cinic și lucid Demon, Răul absolut, când o victimă care nu-și ignoră joshicia și nemernicia.

Marius CISAR și Iulia POPESCU

Foto: Stelian GRĂJDAN

Meche, cea care „vede stele” la apropierea lui José, și care uită mult prea ușor ieșirile tiranice și grobiene ale acestuia grație magiei filmelor cu Ricardo Montalban și plimbărilor pe digul de la Puente Viejo – este, în esență, o victimă sigură a simțurilor. În jocul remarcabil al Iuliei Popescu, răzbat încă, și latura provocatoare a tinerei femei și o anume viclenie și labilitate, dar și drojdia umilinței ori șocul prezicerilor făcute de Chunga.

Cu deosebire elocvenți pentru felul în care Llosa revela chipul ascuns al oamenilor – sunt și cei doi pierde-vară, prietenii de pahar și zaruri ai lui José, disprețuiți de acesta. *Maimuță* ascunde (asemenea unui celebru erou al lui Dostoievski) păcatul de a fi violat o copilă. Iar Gabriel Costea știe să interpreteze scena „judecării” lui de către Chunga: ca pe un amestec de spaimă animalică, trezirea conștiinței vinovăției și, totodată, ca o trăire de execuție care eliberează de coșmar.

La rândul său, insignifiantul Lituma se dovedește a fi un îndrăgostit dispus să-și schimbe viața și chiar să se sacrifice pentru *Meche*. Și Marius Cisar joacă expresiv personajul – în registrul ezitării lucide și speranțelor absurde care mor chiar în clipa în care se nasc.

Teatrul „Sică Alexandrescu” din Brașov – La Chunga de Mario Vargas Llosa. Traducerea: Alina Cantacuzino. Regia, adaptarea și coloana sonoră: Cristian Dumitru. Scenografia: Axenti Marfa. Cu: Virginia Iltă Marcu (*Chunga*), Iulia Popescu (*Meche*), Vlad Jipa (*José*), Marius Cisar (*Lituma*), Gabriel Costea (*Maimuță*). Data premierei: 15 martie 2008.